

Grogrund för biologisk mångfald

Många rödlistade arter är helt beroende av den döda veden. Några arter föredrar de stående döda träden, medan andra går rakt på den liggande veden som mulnat och därmed blivit lite mer lättuggad.

AV JOHAN JARNESTAD OCH ANNA LILJEMALM

STÅENDE DÖD VED

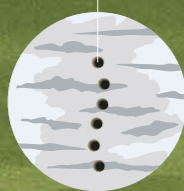
Träd som dör stående kallas för torrakar. Om den övre änden av trädet bryts av eller kapas av blir det en högstubbe. Här bygger bin bo och ibland kan hela myrstackar bestämma sig för att flytta in.

Björksplintborren dyker upp relativt snabbt efter att ett träd har dött. Honorna och larverna gör vackra gångsystem under barken.

Björksplintborre

LARVGÅNGAR MODERGÅNGAR

Hål i barken som markerar var modergången är

Fladdermöss gömmer sig gärna i döda stående träd under dagtid. De övervintrar också här.

Läderbagge

I gamla hålträd finns mulm, en blandning av nedbruten ved, löv, spillning och rester av olika djur. Här trivsflugor och vedskalbaggar som exempelvis läderbagge. Mulmlevande vedskalbaggar är en av de mest hotade artgrupperna i Europa.

Vitryggig hackspett

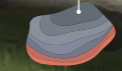
Vitryggig hackspett behöver stående död ved för att bygga bo, men de äter också larverna som lever inne i den döda veden. Detsamma gäller också många andra av våra hackspettsarter, men de är inte lika kräsna. Större hackspett äter exempelvis också frön i kottar.

Både klibbticka och fnöskticka kan hittas så gott som överallt där det finns döda träd. Ett 20-tal insekter är också direkt knutna till respektive art på grund av den mycelrika veden i anslutning till svampen.

Fnöskticka

Klibbticka

Kritporing

LIGGANDE DÖD VED

När torrakan faller till marken blir den fuktigare, vilket snabbar på nedbrytningen. Det öppnar för en lång rad arter som inte kan tugga den hårda stående döda veden. En trädstam som fallit för mer än ett år sedan kallas också för låga. På den liggande veden finns gott om mossor, lavar, svampar och insekter. Så länge trädet lever binder det koldioxid, men när det ruttnar släpper det tillbaka koldioxid till atmosfären igen. När veden är finfördelad återgår näringen till jorden.

Kritporingen är i stället en akut hotad vedlevande svamp. Den ser inte mycket ut för världen, men om man hittar den kan man också vara säker på att man hittat en skog med lång och ostörd historia.

Många vedberoende mossor och lavar trivs på död ved. Tät fransmossa brukar vara tidig med att inta ett fallet träd, och fingermossa trivs särskilt på skuggig, fuktig och murken ved.

Tät fransmossa

Större vattensalamander

LÅNGSAMMA PROCESSER

Den process där ett ekosystem sakta förändras och banar väg för nya arter kallas för succession. I en orörd skog kan ett träd växa i några hundra år, för att sedan fylla viktiga funktioner som både stående och liggande död ved under ytterligare många hundra år. Genom åren kommer helt olika arter att ha nytta av träden.

LEVANDE TRÄD

TORRAKA

LIGGANDE DÖD VED